

V.Megre Skambantys Rusijos kedrai

SKAMBANTYS RUSIJOS KEDRAI

Aš sugrižau į savo butą. Maskvą jau glostė pavasaris. Virtuvėje buvo likę pusė butelio saulėgražų aliejaus ir cukraus. Būtinai reikėjo papildyti produktų atsargas, ir aš nusprendžiau parduoti savo žieminę kepurę iš audinių kailio. „Kepurė natūrali, ne dirbtinio kailio, kainuoja daugiau milijono. Žinoma, dabar jau ne sezonas, bet du šimtus tūkstančių gausiu“, – mažčiau eidamas į vieną iš daugybės Maskvos turgaviečių. Priėjau prie vaisių pardavėjo, prie įvairių daiktų pardavėjo. Jie žiūrinėjo kepurę, tačiau pirkti neskubėjo. Jau nusprendžiau papiginti, bet čia prie manęs priėjo du vyriškiai. Jie pavartė kepurę rankose, pačiupinėjo kailį.

– Reikėtų pasimatuoti. Tu ko nors paprašyk veidrodėlio, – pasakė vienas iš jų savo draugui ir pasiūlė man pasitraukti į šalį.

Nuėjome į nuošalesnę vietą, esančią prekystalių eilės gale, ir laukėme jo draugo su veidrodėliu. Ilgai laukti neteko. Jis tyliai priėjo iš už nugaros, ir nuo smūgio į pakaušį man akyse sužibo žiežirbos, paskui viskas ėmė temti. Atsirėmęs į tvorą, aš visgi nepargriuvau, tačiau kai atsigavau, mano pirkėjų jau nebebuvo, kepurė taip pat dingo. Tik dvi moterys užjausdamos aikčiojo:

– Ar jums viskas gerai? Na ir niekšai. Jūs pasėdėkite, štai dėžė.

Truputį pastovėjau prie tvoros ir lėtai pajudėjau iš turgavietės. Lynojo pavasarinis lietutis. Mėgindamas

pereiti gatvę, aš sustojau ant šaligatvio krašto, norėdamas apsidairyti. Galvoje nemaloniai šniokštė. Aš užsižiopsojau, ir arti manęs pralėkęs automobilis apdrėbė iš balos purvo purslais kelnes ir striukės skvernus. Kol aš nejudėdamas iš vietos bandžiau susivokti, ką daryti toliau, sunkvežimio ratai iš tos pačios balos purslais apdrabstė mano veidą. Aš pasitraukiau nuo kelkraščio ir pasislėpiau nuo lietaus po komercinio kiosko stogeliu, mėgindamas nuspręsti, ką toliau daryti.

Į metro, žinoma, taip atrodančio tikrai neįleis. Tris stoteles iki buto, kuriame gyvenu, galiu nueiti pėstute, tačiau ir gatvėje taip atrodantį gali suimti milicija, palaikę girtuokliu, valkata ar tiesiog įtartina žmogysta. Vark paskui, teisinkis, kol aiškinsis. Ir ką aš jiems pasakysiu? Kas aš dabar?

Ir tuomet pamačiau tą žmogų. Lėtai žengdamas, jis nešė iškart dvi dėžes su tuščiais buteliais ir buvo panašus į benamį girtuoklį, kurie dažnai sukiojasi prie komercinių kioskų, kur parduodama pilstoma degtinė. Mūsų žvilgsniai susidūrė, ir jis sustojo, pastatė savo dėžes ant asfalto, užkalbino mane.

– Ko stovi, apžiūrinėji? Tai mano teritorija. Marš iš čia, – ramiai, tačiau valdingai pasakė jis man.

Nenorėdamas, ir neturėdamas jėgų su juo bartis ar ginčytis, atsakiau:

– Nereikalinga man tavo teritorija, tuoj atsigausiu ir eisiu.

Tačiau jis tęsė pokalbį:

– Kur eisi?

– Ne tavo reikalas kur. Eisiu, ir viskas.

– O ar nueisi?

– Nueisiu, jei kas nesutrukdys. Atstok.

– Tokiu pavidalu nei stovėti, nei toli eiti tau neteks.

– O tau ko rūpi?

– Valkatauji?

– Ką?

– Vadinasi, pradedantysis. Gerai, kol kas atsikvėpk čia. Jis pakėlė savo dėžes ir nuėjo. Grįžo su ryšulėliu ir vėl užkalbino mane:

– Eik paskui mane.

– Kur?

Jis atsakė neatsigręždamas:

– Paviešėsi kokias tris valandas ar iki ryto. Apdžiūsi.

Paskui vėl savo keliu eisi.

Eidamas paskui jį, paklausiau:

– Ar tavo butas toli?

Jis atsakė neatsigręždamas:

– Iki mano buto iki gyvenimo pabaigos nenuėisiu. Neturiu aš čia buto. Yra dislokacijos vieta.

Priėjome prie durų, vedančių į daugiaaukščio namo rūšį.

Jis liepė man pastovėti nuošaliau, apsižvalgė, sulaukė, kai arti nebuvo nė vieno gyventojų, ir kažkuo, panašiu į raktą, atrakino spyną.

Rūsyje buvo šilčiau nei gatvėje. Jį šildė karšto vandens vamzdžiai, tikriausia nuo kurių specialiai benamiai nuėmė izoliacinę medžiagą. Viename kampe voliojosi kažkokie skudurai. Į jį krito blausi šviesa, prasismelkianti pro dulkėtą rūšio langą. Tačiau mes nuėjome į tolimiausią, tuščią kampaną.

Jis ištraukė iš savo ryšulėlio butelį su vandeniu, atsuko kamštį, prisiėmė vandens į burną ir išpurškė visą kampaną tarsi iš purkštuvo. Paaiškino.

– Tai, kad nekiltų dulkės.

Paskui jis truputėlį atitraukė į šalį kampe stovinčią lentą. Iš atsiradusio plyšio tarp namo sienos ir pertvaros, ištraukė du lakštus faneros, taip pat uždengtus dideliu polietileno gabalu, paskui dar kelis kartono gabalus, irgi uždengtus polietilenu. Iš jų padarė ant grindų du improvizuotus gultus. Paėmė iš kampo skardinę nuo konservų, uždegė į ją įstatytą žvakę. Ne iki galo atpjautas dangtelis buvo švarus, šiek tiek gaubtai sulenktas ir atspindėjo šviesą. Šis paprastas įtaisas apšvietė faneros kraštus ir pusmetro erdvę tarp jų, kur patiesęs laikraštį, jis išdėliojo iš ryšulėlio gabalą sūrio, duonos, du pakelius kefyro.

Tvarkingai pjaustydamas sūrį, ištare:

– Ko stovi? Sėskis. Nusivilk striukę, pakabink ant vamzdžio, kai išdžius, išvalysi. Aš turiu šepetį. Kelnės tegul džiūsta ant tavęs. Stenkis jas mažiau glamžyti. Dar jis ištraukė dvi šimto gramų užklijuotas stiklainaites su dangteliais, ir mes sėdome vakarieniauti. Aplinkui – purvinas rūsys, o kampelis, kurį jis įrengė, buvo kažkoks švarutis ir jaukus.

Kai susidaužėme stiklainaitėmis, jis prisistatė:

– Vadink mane Ivanu. Čia visi be tėvavardžių.

Jo veiksmai darant improvizuotus gultus, tvarkingai ant laikraščio išdėliotą maistą, nepaisant purvinių rūsio grindų, sukūrė jaukią ir švarią rūsio kampelio aplinką.

– O ką nors minkštesnio pasikloti neturi? – paklausiau po vakarienės.

– Čia negalima laikyti visokių skudurų, purvas nuo jų, smarvė. Štai kaimynai tame kampe... Kartais ateina dviese. Su savo skudurais įveisė „gyvatyną“.

Kalbėdamas su juo, atsakinėdamas į jo klausimus, ir pats nepastebėjau, kaip papasakoju jam apie susitikimą su Anastasija, apie jos gyvenimo būdą ir gebėjimus. Apie jos spindulėlį, svajones ir troškimus.

Jis buvo pirmas žmogus, kuriam papasakoju apie Anastasiją! Ir pats nesuprantu, kodėl jam papasakoju apie jos keistenybes, svajones ir apie tai, kad pažadėjau jai padėti. Kaip mėginau sukurti tyrų ketinimų verslininkų bendriją, bet apsirikau. Pirmiausia reikėjo knygą parašyti. – Dabar rašysiu, bandysiu išleisti. Anastasija sakė, kad iš pradžių reikia išleisti knygą.

– Ar esi įsitikinęs, kad sugebėsi parašyti, o paskui ir išleisti, neturėdamas lėšų?

– Įsitikinęs ar neįsitikinęs, nežinau. Bet darbuosiuos ta kryptimi.

– Vadinasi, turi tikslą, ir eisi link jo?

– Eisiu.

– Ir esi įsitikinęs, kad nueisi?

– Aš eisiu.

– Taip... Knygą... Reikalingas geras dailininkas, kad apipavidalintų viršelį. Iš visos širdies. Kad atitiktų prasmę, tikslą. O kur tu rasi dailininką neturėdamas pinigų?

– Teks be dailininko. Be apipavidalinimo.

– Reikia daryti kaip pridera – ir apipavidalinti, ir pagal prasmę. Kad gaučiau popieriaus, teptukų ir gerų dažų. Padėčiau tau. Tik dabar tai brangiai kainuoja.

– Argi tu dailininkas? Profesionalas?

– Aš – karininkas. O piešti mėgau dar vaikystėje. Įvairius būrelius lankiau. Paskiau, kai turėdavau laiko, tapydavau paveikslus ir dovanodavau draugams.

- O kodėl tapai karininku, jei visą laiką norėjai piešti?
- Prosenelis buvo karininkas, senelis ir tėvas. Tėvą aš mylėjau ir gerbiau. Žinojau, jaučiau, kokį jis mane nori matyti. Tokiu būti ir pasistengiau. Išsitarnavau pulkininko laipsnį.
- Kokios kariuomenės dalies?
- Daugiausiai tarnavau KGB. Iš ten ir išėjau.
- Kadrus mažino ar išvarė?
- Pats padaviau raportą, neištvėriau.
- Ko?
- Žinai, yra tokia daina. Ten žodžiai „Karininkai, karininkai, jūsų širdys taikiklyje“.
- Ar į tave kėsinosi? Norėjo nužudyti? Ar į tave šovė, keršijo už ką nors?
- Į karininkus dažnai šaudoma. Visais laikais karininkai kulkas pasitikdavo. Gindavo tuos, kurie lieka už jų. Žengdavo neįtardami, kad į juos taikomasi ir mirtinas šūvis bus paleistas jiems iš užnugario. Ir tiksliai. Su sprogstama kulka. Ir tiesiai į širdį.
- Kaip tai?
- Ar prisimeni laikus iki pertvarkos?.. Šventės: Gegužės pirmoji, Lapkričio septintoji. Didžiulės kolonos žmonių, šaukiančių „Valio!“, „Šlovė!“, „Tegyvuoja!“... Aš ir kiti karininkai, ne tik iš KGB, didžiavomės tuo, kad šiems žmonėms esame skydas. Juos saugome. Tai sudarė daugumos karininkų gyvenimo prasmę. Paskui – pertvarka, viešumas. Pasigirdo kiti šūkliai. Pasirodė, kad mes, KGB karininkai, – niekšai, budeliai. Ne tuos ir ne tai gynėme. Tie, kurie anksčiau kolonose su raudonomis vėliavomis žengdavo, persirikiaavo į kitas kolonas, ėmė vaikščioti po kitomis vėliavomis, o apkaltino mus. Mano

žmona devyneriais metais jaunesnė, gražuolė... Mylėjau ją... Ir dabar myliu. Ji didžiavosi manimi. Sūnus mums gimė, vienturtis. Kaip sakoma – vėlyvas vaikas. Dabar jam septyniolika. Jis taip pat iš pradžių didžiavosi, gerbė. Paskui, kai visa tai prasidėjo, žmona pasidarė nekalbi. Į akis nebežiūri. Pradėjo manęs gėdytis. Aš padaviau raportą, perėjau į komercinio banko apsaugininkus. Uniformą kuo toliau paslėpiau. Tačiau nebylūs žmonos ir sūnaus klausimai kybojo ore. O į užduotus klausimus atsakyti neįmanoma. Atsakymus jie matė laikraščių puslapiuose ir televizoriaus ekrane. Pasirodo, kad mes, karininkai, užsiiminėjome tik savo vasarnamiais ir represijomis.

– Bet juk prabangius kariuomenės vadų vasarnamius per televizorių rodė, tikrus, ne nupieštus.

– Taip, tikrus, nenupieštus vasarnamius. Tik tie vasarnamiai atrodo tarsi skurdžios vištidės, palyginus su tuo, ką dabar turi daugelis iš tų, kurie sviedė kaltinimus tų vasarnamių savininkams. Tu motorlaivį turėjai. Ir žymiai didesnę nei generolo vasarnamį. O juk tas generolas iš pradžių buvo tik kursantas, apkasus kasė. Paskui būdamas leitenantu kilnojosi iš kareivinių į kareivines. O vasarnamį, namą, jam kaip ir visiems norėjosi turėti dėl savo vaikų. Ir kas žino, kiek kartų jam teko pašokti naktį iš šilto patalo toje vasarvietėje, kad greitai eitų tarnybą lauko sąlygomis. Seniau Rusijoje karininkus vertino. Dvarus dovanodavo. Dabar nusprendė, kad ir vasarnamio su penkiolika arų žemės generolui yra daug!

– Anksčiau visi kitaip gyveno.

– Kitaip... Visi... Tačiau tarp kitų pirmiausia kaltino karininkus. Į Senato aikštę išėjo karininkai. Jie galvojo

apie tautą. Paskui karininkus tuos korė, į rūdosi kasyklas, į Sibirą. Niekas jų neužstojo. Kovėsi apkasuose su vokiečiais už carą, už Tėvynę. O užnugaryje revoliucijos patriotai jau ruošė pasitikimą, užtaisydami šautuvus kulkomis jų širdims, ir baisesnėmis nei švininėms.

„Baltagvardiečiai, išgamos“ – taip vadino grįžusius iš karo karininkus, pamėginusius įvesti tvarką. Aplinkui chaosas, viskas griūva. Visas buvusias vertybes – materialines ir dvasines – degina, mindo. Sunku buvo tiems karininkams. Va ir ėjo jie, apsilikę švairius apatinius po karininko uniforma, ėjo į psichinę ataką. Ar žinai, kas yra psichinė ataka?

– Kai mėginama išgąsdinti priešininkus. Mačiau kine. Filme „Čapajevs“ baltagvardiečiai karininkai eina rikiuote, o į juos tratina iš kulkosvaidžių. Jie krenta, tačiau kiti vėl suglaudžia eiles ir eina į ataką.

– Taip. Krenta ir eina. Tačiau esmė tokia, kad jie neatakavo.

– Kaip tai, kodėl gi tada ėjo?

– Karo praktikoje bet kurios atakos tikslas yra paimti nelaisvėn arba fiziškai sunaikinti priešininką, ir pageidautina, kuo mažesniais atakuojančiųjų nuostoliais. Eiti, kai pasislėpę apkasuose priešininkai tratina iš kulkosvaidžių, galima tik tuo atveju, jei sąmoningai ar nesąmoningai užsibrėži kitokį tikslą.

– Kokį?

– Gali būti, veikiant prieš karo meno logiką, savo gyvybės kaina parodyti, kviesti šaudančius, kad apsigalvotų, žudydami juos, einančius, kad jie tai suvoktų ir nešaudytų į kitus.

– Tačiau jų, einančiųjų mirtis panaši į prikaltą prie kryžiaus Jėzaus Kristaus mirtį?

– Panaši. Kristų mes dar kažkaip atsimename. Beūsius kornetus ir generolus, einančius toje rikiuotėje, užmiršome. Galbūt ir dabar jų sielos, su švariais apatiniais po karininko uniforma stovi prieš mūsų paleistas kulkas ir prašo, kviečia mus apsigalvoti.

– Kodėl kviečia mus? Kai į mus šaudė, mūsų dar nebuvo.

– Tuomet nebuvo. Tačiau kulkos ir šiandien lekia. Kitos kulkos. Kas jas paleidžia, jeigu ne mes?

– Iš tiesų. Lekia kulkos ir šiandien. Ir ko jos lekia tiek metų? O kodėl iš namų išėjai?

– Neatlaikiau žvilgsnio.

– Kokio?

– Vakare žiūrėjome televizorių. Žmona buvo virtuvėje. Mes žiūrėjome su sūnumi. Paskui prasidėjo viena iš tų politinių laidų, apie KGB ėmė kalbėti. Žinoma, pylė pamazgas drąsiai. Aš specialiai laikraštį pasiėmiau. Apsimečiau, kad skaitau, tarsi tai manęs nedomina. Norėjau, kad sūnus perjungtų kitą programą. Politika jo visiškai nedomina. Mėgsta muziką. Tačiau jis neperjungia. Aš laikraštį pašlamenu, slapčia į jį žiūriu. Ir matau – mano sūnus sėdi krėsle, rankomis įsikibęs į ranktūrius taip, kad net pirštai pabalo. Pats nepasijudina. Aš supratau – neperjungs. Dar kiek galėjau valdžiausi, užsidengęs laikraščiu. Paskui neišlaikiau, suglamžiau laikraštį, nusviedžiau į šalį, staigiai atsistočiau ir pasakiau, tiesiog išrėkiau: „Ar išjungsi pagaliau?“ Sūnus irgi atsistojo. Tačiau prie televizoriaus nenuėjo. Stovi jis priešais mane, žiūri man į akis ir tyli. O per televizorių toliau... O sūnus žiūri į mane. Naktį aš jiems parašiau

raštelį: „Išeinu kuriam laikui, girdi, taip reikia“. Ir išėjau visam laikui.

– Kodėl visam?

– Todėl...

Mes ilgai tylėjome. Aš mėginau patogiau įsitaisyti ant faneros lapo ir pasnausti. Tačiau jis vėl prašneko:

– Vadinasi, Anastasija sako: „Pernešiu žmones per tamsiujų jėgų laikotarpį? Pernešiu, ir tiek!“

– Taip, sako. Ir pati tiki, kad jai tai pasiseks.

– Jai reikėtų rinktinio pulko. Aš eičiau tarnauti į tą pulką kareiviu.

– Kokį pulką? Nesupratai tu. Jinai gi nepripažįsta prievartos. Ji nori kažkaip įtikinti žmones. Savo spindulėliu bando kažką padaryti.

– Manau, jaučiu, kad padarys. Daugelis panorės būti jos spindulėlio sušildyti. Tiktai nedaug jų supras, kad reikia patiems truputį galvoti. Anastasijai reikia padėti. Ji viena. Net būrio kareivių neturi. Tave štai pakvietė, paprašė, o tu rūsyje, voliojiesi kaip benamis. Irgi mat, verslininkas!

– Tu irgi štai, kagėbiste, čia voliojiesi.

– Tiek to, miegok kareivi.

– Šaltoka tavo kareivinėse.

– Ką gi, būna ir taip. Susispausk į gumulėlį, taupyk šilumą.

Paskui jis atsistojo, ištraukė iš plyšio polietileninį maišelį, apklojo mane kažkuo ištrauktu iš maišelio. Blankioje žvakės šviesoje šalia mano veido sublizgo trys žvaigždės ant kitelio antpečių. Po kiteliu pasidarė šilčiau, ir aš užmigau.

Per miegus girdėjau, kaip atėjo valkatos į savo skudurais užverstą kampą ir iš pulkininko reikalavo butelio degtinės

už mano nakvynę, jis žadėjo dieną su jais atsiskaityti, tačiau jie reikalavo, kad jis nedelsiant atsiskaitytų, grasino. Pulkininkas pernešė savo fanerą-gultą ir padėjo ją tarp manęs ir atėjusių benamių, pareiškė: „Paliesite tik per mano lavoną“. Atsigulė ant savo faneros, pridengdamas mane nuo benamių. Paskui viskas nutilo. Man tapo šilta ir ramu. Atsibudau, kai pulkininkas ėmė purtyti mane už peties.

– Kelkis. Kelkis. Reikia išsikrapštyti iš čia.

Už blausaus rūšio lango vos pradėjo aušti. Atsisėdau ant faneros. Labai skaudėjo galvą ir buvo sunku kvėpuoti.

– Dar anksti. Netgi neišaušo.

– Dar truputį ir bus per vėlai. Jie uždegė vatą su milteliais. Senas fokusas. Dar šiek tiek ir būtumėme apkvaišę bei uždusę.

Jis priėjo prie lango ir kažkokia geležte ėmė rakinėti rėmą. Duris benamiai iš lauko užrakino. Išėmęs rėmą, pulkininkas išmušė stiklą ir išlindo per lango kiaurymę. Rūšio langas išėjo į betoninę nišą, uždarytą metalinėmis grotelėmis. Jis ėmė krapštinėtis su grotelėmis, bandydamas jas išlaužti iš tvirtinimo, tačiau kažkodėl nesisekė. Aš stovėjau atsirėmęs į sieną. Svaigo galva. Pulkininkas išlindęs per lango kiaurymę, sukomandavo: „Atsitūpk. Žemiau mažiau dūmų. Stenkis nejudėti. Kvėpuok negiliai“.

Jis išlaužė groteles įsiremęs į jas pečiais. Pastūmė į šalį, padėjo išlipti man.

Sėdėjome ant betoninės briaunos prie rūšio lango, tylėdami kvėpavome bundančios Maskvos priešaušrio oru. Galvos svaigimas mažėjo, darėsi šalta, kiekvienas nugrimzdo savo mintyse.

Paskui aš pasakiau:

– Tavo kaimynai nelabai draugiški, ar jie čia vyriausieji?

– Čia kiekvienas pats sau vyriausias. Jų verslas toksai.

Atveda naujoką, ima iš jo už nakvynę mokestį. Jeigu atsisako mokėti, įberia jam į stiklinę miltelių arba miegantį apkvaišina dūmais, kaip mus su tavimi bandė, paskui pasiima sau ko nori, jeigu yra ko imti.

– O tu, vadinasi, kagėbiste, žiūri į visa tai abejingai.

Stuktelėtum juos gerokai už tokius darbus. Ar tu tik kabinetuose kaip valdininkas su popieriais visą laiką sėdėjai ir jokių kovos būdų nežinai?

– Kabinetuose teko sėdėti, ir ne tik kabinetuose teko pabuvoti. Kovos būdus žinoti – vienas dalykas, jais naudotis – visai kitas. Vienas dalykas – priešas. Kitas – žmogus. O aš galiu neapskaičiuoti, per stipriai gali būti.

– Ar tai jie – žmonės? Kol tu taip samprotauji, jie žmones apiplėšinėja. Pasiruošę žudyti.

– Pasiruošę ir žudyti. Tačiau fiziniaus veiksmais jų nesustabdysi.

– Filosofuoji, o mes vos nežuvome. Sunkiai išsiropštėme, o kiti gali neišsiropšti.

– Kiti gali ir neišsiropšti...

– Va, matai. Tai ko gi tu filosofuoji, o ne veiki?

– Negaliu aš mušti žmonių. Sakau gi, galiu neapskaičiuoti. Judėk į savo dislokacijos vietą. Jau išaušo. Aš atsistojau, paspaudžiau jam ranką ir nuėjau.

Už kelių žingsnių jis pašaukė mane:

– Palūkėk! Grįžk minutėlei.

Priėjau prie benamio pulkininko, sėdinčio ant betoninės briaunos. Jis sėdėjo, nuleidęs galvą ir tylėjo.

– Ko kvietei? – paklausiau.

Po pauzės prakalbo:

- Vadinasi, tu manai, kad įstengsi nueiti?
 - Manau, kad įstengsiu. Čia netoli. Tik tai trys stotelės. Nueisiu.
 - Aš turiu omenyje tikslą – ar nueisi? Ar esi tikras? Ar parašysi knygą, ją išleisi?
 - Aš dirbsiu. Pirmiausia mėginsiu rašyti.
 - Vadinasi, Anastasija pasakė, kad tau pavyks?
 - Taip, ji taip sakė.
 - Tai kodėl tu iškart tuo neužsiėmei?
 - Kitus darbus laikiau svarbesniais.
 - Vadinasi, tiksliai įsakymų negali vykdyti.
 - Anastasija neįsakė. Ji prašė.
 - Prašė... Vadinasi, ji ir taktiką ir strategiją paruošė. O tu, vadinasi, nusprendei savaip ir tik viską supainiojai.
 - Taip išėjo.
 - Išėjo... Reikia įsakymus vykdyti atidžiau. Štai paimk. Jis atkišo man kažką, susuktą į mažą celofaninį maišelį. Aš išvyniojau jį ir per celofaną pamačiau auksinį vestuvinį žiedą ir sidabrinį kryželį su grandinėle.
 - Perpardavinėtojai nupirks iš tavęs už pusę kainos. Tu ir atiduok jiems už pusę kainos. Galgi padės išsilaikyti. Neturėsi, kur gyventi, ateik čionai. Aš su jais išsiaiškinsiu...
 - Ką tu? Aš neimsiu šito!
 - Net negalvok. Tau laikas. Eik. Nagi! Pirmyn!
 - Sakau tau, neimsiu!
- Pabandžiau jam gražinti žiedą ir kryželį, tačiau susidūriau su valdingu ir kartu maldaujančiu žvilgsniu.

– Aplink! Pirmyn! Žengte marš! – ištarė pašnibždomis prislopintu, nepakenčiančiu prieštaravimų balsu ir po pauzės, jau man įkandin, prašančiai:

– Tik įstenk.

Parėjęs į butą, norėjau miego, netgi atsiguliau. Tačiau benamis pulkininkas neišėjo iš galvos. Persirengiau švariais drabužiais ir nuėjau pas jį. Pakeliui galvojau: „Gal sutiks su manimi pagyventi. Jis prisitaiko prie visko. Praktiškas ir tvarkingas. Be to – dailininkas. Galbūt knygos viršeliui paveikslėlį nupieš. Na ir buto nuomą lengviau apmokėti, kartu su juo uždirbant. Jau už kitą mėnesį neturiu kuo mokėti.“

Prieidamas prie rūšio lango, iš kurio mes auštant išsiropštėme, pamačiau grupelę žmonių – namo gyventojų, milicijos mašiną ir greitąją pagalbą.

Benamis pulkininkas gulėjo ant žemės užmerktomis akimis ir su šypsena veide. Jis buvo išsitepęs drėgna žeme. Negyva ranka laikė suspaudusi raudonos plytos gabalą. Prie sienos stovėjo sulaužyta medinė dėžė.

Teismo medicinos ekspertas kažką rašė į užrašų knygelę, stovėdamas prie kito žmogaus lavono, su sunešiotais drabužiais ir persikreipusiu veidu. Nedideliame, tikriausiai namo gyventojų būryje, vis tarškėjo susijaudinusi moteris:

– Išvedžiau šunelį pabėgioti, jis, tas, kuris šypsosi, ant dėžės stovėjo veidu į sieną, o jie, trise, iš pažiūros benamiai, du vyrai ir moteris su jais, priėjo prie jo iš už nugaros. Priėjęs vyras kad truktels dėžę, jis ir nugriuvo ant žemės. Jie vyrą pradėjo kojomis spardyti, keikti. Aš riktelėjau ant jų. Mušti jie liovėsi. Tas, kuris šypsosi, atsistojo. Sunkiai jis stojosi. Ir sako jiems, kad eitų šalin ir

daugiau niekada jam į akis nepakliūtų. Jie vėl pradėjo keiktis ir artintis prie jo. Kai priėjo, jis staigiai taip, neužsimodamas, delnu, delno briauna trenkė per gerklę tam, kuris ištraukė dėžę. Lyg ir neužsimojo, o kai trenkė, tas ir susirietė, ėmė dusti. Aš vėl surikau. Du iškart nubėgo. Iš pradžių moteris, o paskui ją ir vyras. Tas, kuris šypsosi, laikosi už širdies. Jam atsisėsti ar atsigulti čia pat, jei širdį suspaudė, o jis vėl priėjo prie savo dėžės. Lėtai taip ėjo, pastūmė ją prie sienos. Pats laikosi už sienos ir lipa ant dėžės. Atsistojo ant jos. Tačiau jam tikriausiai pasidarė visiškai blogai. Pradėjo žemyn smukti. Smunka ir vis brėžia raudonos plytos gabalu per sieną, taip iki žemės nubrėžė, atsigulė prie sienos veidu į dangų. Aš pribėgau, žiūriu, o jis nekvėpuoja. Nekvėpuoja, o šypsosi.

– Ko jis pasilipo ant dėžės? – paklausiau moters.

– Ko jis lipo, jei širdį prigriebė? – perklausė kažkas iš minios.

– Betgi jis vis norėjo piešti. Jis piešė, ir kai tie trys valkatos jam iš už nugaros priselino. Todėl tikriausiai jų ir nepamatė. Aš su šuneliu ilgai vaikštinėjau, o jis visą laiką ant savo dėžės stovėjo ir piešė. Nė karto nenusigrėžė nuo piešinio. Štai piešinys, aukščiau, – parodė moteris ranka į plytinę namo sieną.

Ant pilkos namo sienos raudona plyta buvo nupieštas saulutės ratas, jo viduje – kedro šakelė, o aplinkui, palei saulutės rato kraštus, – kažkokios nelygios raidės.

Priėjau arčiau ir perskaičiau: „Skambantys Rusijos Kedrai“. Dar nuo saulutės ėjo spindulėliai. Jų buvo tik trys. Daugiau benamis pulkininkas nespėjo nupiešti. Du trumpi spindulėliai, trečiasis susikreivojęs ir nykstantis,

tęsėsi iki pat sienos pamato, kur ant žemės gulėjo besišypsantis benamis – pulkininkas.

Žiūrėjau į jo žeme išsteptą besišypsantį veidą ir mąščiau: „Galbūt Anastasija spėjo paskutinę šio vyro gyvenimo minutę paliesti jį savo spindulėliu, sušildyti. Nors truputėlį sušildyti šio žmogaus sielą ir nunešti ją į šviesią begalybę“.

Žiūrėjau, kaip kėlė į mašiną mirusiųjų kūnus. „Mano“ pulkininką įmetė atsainiai. Jo galva atsitrenkė į kėbulo dugną. Aš neišturėjau. Nusitraukiau striukę, pribėgau prie mašinos, ėmiau reikalauti, kad ją padėtų jam po galva. Vienas sanitaras iškeikė mane, tačiau antrasis tylėdamas striukę paėmė ir pakišo po žilstančia pulkininko galva. Mašinos išvažiavo. Pasidarė tuščia, tarytum nieko ir neįvyko. Aš stovėjau ir žiūrėjau į rytmečio saulės nušviestą piešinį bei užrašą. Mintys maišėsi. Ką nors, bent ką nors turiu jam padaryti, tam kagėbistui, čia žuvusiam Rusijos karininkui! Tačiau ką? Ką? Paskui nusprendžiau: „Aš tavo piešinį, karininke, patalpinsiu ant savo knygos viršelio. Aš ją būtinai parašysiu. Nors kol kas dar nemoku rašyti, vis tiek parašysiu, ir ne vieną. Ir visose knygose patalpinsiu tavo piešinį, kaip emblemą. Ir kreipsiuosi knygoje į visus Rusijos piliečius:

– Rusijos piliečiai, nešaudykite į savo karininkų širdis neregimomis, sprogstamosiomis kulkomis, žiaurumo ir beširdiškumo kulkomis.

Nešaudykite iš užnugario, nei į baltuosius, nei į raudonuosius, mėlynuosius ar žaliuosius savo kareivius, praporščikus ir generolus. Kulkos, kurios į juos paleidžiamos iš užnugario, baisesnės už švinines.

Nešaudykite į savo karininkus, Rusijos piliečiai!!!“

Rašiau greitai. Kartkartėmis ateidavo Antonas, Artiomas ir Lioša, studentai programuotojai, atnešdavo kažką pavalgyti. Jie dar nieko nežinojo apie Anastasiją. Tačiau aš jiems paaiškinau, kad bendrijos organizavimo klausimus galima išspręsti pasinaudojant knyga, kurią turiu parašyti. Jie apsiėmė knygos tekstą surinkti su kompiuteriais. Daugiausiai dirbo Lioša Novičkovas. Jis ateidavo kas trečią dieną, atnešdavo atspausdintą tekstą ir pasiimdavo naują rankraščio skyrių. Taip tęsėsi du mėnesius.

Kartą Lioša atnešė paskutinį atspausdintą pirmos knygos skyrių, diskelį, kuriame buvo visas tekstas, du butelius alaus, dešrelių, dar kažkokio maisto, šiek tiek pinigų ir visa tai padėjo virtuvėje ant stalo. Aš nustebeęs jo paklausiau:

– Iš kurgi, Lioša, tokie turtai?

Jie gyveno dviese su mama, lėšų turėjo mažai, metro ir sumuštiniam pinigų ne visada pakakdavo.

– Sesija dabar, Vladimirai Nikolajevičiau, – atsakė Aleksejus. – Aš kai kuriems studentams, kurie tingi ar negali, darau brėžinius, įvairias programas. Taigi gavau užmokestį.

– O pats egzaminus laikai?

– Laikau. Dar liko vienas egzaminas, o po dviejų dienų mane mėnesiui paims į karinį pasirengimą, į Kinešmą. Gerai, kad jūs „Anastasiją“ spėjote parašyti. Dabar, jeigu ką taisysite, atspausdins Artiomas, nes Antonas jau išvykęs į mokymus.

– Kaipgi tu, Lioša, spėdavai egzaminus laikyti, kitiems brėžinius braižyti, programas daryti ir dar „Anastasiją“ kiekvieną dieną rinkti bei spausdinti?

Lioša tylėjo. Aš pasisukau į stalo pusę norėdamas pastatyti išvirusias dešreles. Lioša, pasidėjęs rankas ir galvą ant gulinčių išspausdintų lapų su „Anastasijos“ rankraščio tekstu, kietai miegojo...